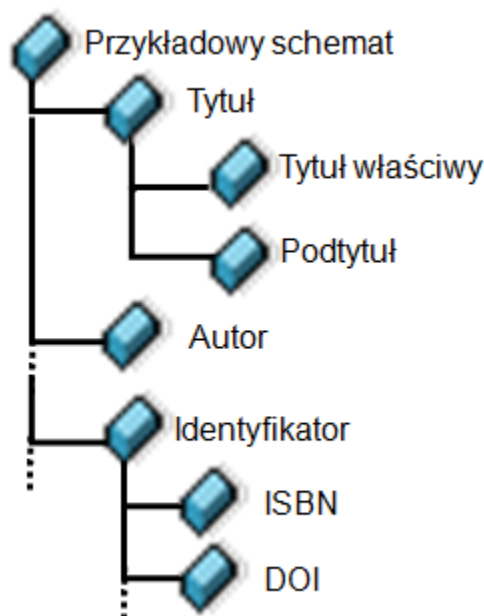

01. Informacje podstawowe

Wprowadzenie

Domyślnym zestawem elementów, który może być wykorzystywany do tworzenia metadanych opisowych obiektów w bibliotece cyfrowej dLibra jest zestaw elementów [PLMET](#). W systemie dLibra zestaw elementów, który może być wykorzystywany przy tworzeniu metadanych opisowych nazywamy schematem metadanych opisowych a elementy tego zestawu atrybutami. W dalszej części opisu schemat metadanych lub metadane odnoszą się odpowiednio do schematu metadanych opisowych i metadanych opisowych, chyba że zaznaczono inaczej. Zatem jak wspomniano wcześniej w systemie dLibra domyślnym schematem metadanych (opisowych) jest [PLMET](#). Schemat ten może być dowolnie zmodyfikowany przez administratora biblioteki cyfrowej. Administrator biblioteki może dodać nowy atrybut (element schematu), usunąć atrybut, zmienić właściwości atrybutu (np. nazwę). Każdy atrybut może mieć dowolną liczbę podatrybutów, zatem struktura schematu metadanych jest hierarchiczna. Poniżej na rysunku znajduje się przykładowy schemat metadanych.

Przykładowy schemat metadanych opisowych

Jak widać na rysunku powyżej głównym atrybutem w schemacie jest *Przykładowy schemat*, który zawiera między innymi atrybut *Tytuł*, *Autor* i *Identyfikator*. Ponadto atrybuty *Identyfikator* oraz *Tytuł* zawierają po dwa podatrybuty. Atrybut *Identyfikator* zawiera *ISBN* oraz *DOI*, natomiast atrybut *Tytuł* zawiera *Tytuł właściwy* oraz *Podtytuł*. Warto podkreślić, że ten schemat metadanych jest wykorzystywany do tworzenia metadanych opisowych wszystkich elementów biblioteki cyfrowej dLibra, które takie metadane mogą posiadać.

Istotną informacją jest również to, że tworząc metadane opisowe redaktorzy mogą wprowadzać kilka wartości do jednego atrybutu (np. kilku autorów do atrybutu *Autor*). Oczywiście nie wszystkie atrybuty muszą mieć wprowadzone wartości. Atrybuty, które nie mają wypełnionych wartości dla określonego obiektu nie będą pojawiały się na stronach internetowych przy prezentacji metadanych opisowych. To z kolei daje dodatkowe możliwości definiowania kilku wirtualnych schematów metadanych w ramach jednego schematu metadanych biblioteki cyfrowej dLibra.

Wszystkie metadane opisowe w systemie dLibra mogą być wprowadzane w wielu językach. To jakich języków używa się w danej bibliotece cyfrowej do tworzenia metadanych opisowych definiuje administrator biblioteki.

Ponadto w systemie dLibra znajduje się pewien określony zestaw ról, które mogą być przypisane do atrybutów. Role mają charakter znaczeniowy, tzn. mówią systemowi, że dany atrybut odgrywa określoną rolę w systemie. Przykładowo, mając w schemacie metadanych atrybut *Tytuł* system nie wie, że jest to podstawowe oznaczenie elementu, które powinno stanowić domyślną nazwę elementu. Dopiero po przypisaniu roli *Tytuł* atrybutowi *Tytuł* system jest świadomy roli *Tytuł* atrybutu *Tytuł*.

Znaczenie metadanych opisowych obiektów

Metadane opisowe wydania

Metadane opisowe utworzone do wydania są opisem treści, którą zawiera to wydanie. Metadane te wyświetlane są użytkownikom stron internetowych podczas przeglądania właściwości wydania publikacji i treści tego wydania.

Metadane opisowe publikacji planowanej

Metadane opisowe publikacji planowanej stanowią metadane opisowe pierwszego wydania, które zostanie utworzone podczas dodawania treści do publikacji planowanej. Zatem podczas transformacji publikacji planowanej do zwykłej (powodem transformacji jest dodanie treści) system dLibra automatycznie przenosi metadane opisowe z publikacji planowanej do pierwszego wydania powstającej publikacji zwykłej. Dzięki temu użytkownicy stron internetowych biblioteki, którzy przeglądają publikacje planowane, mają pełny opis obiektu cyfrowego, który w przyszłości pojawi się w miejscu publikacji planowanej jako zwykła publikacja.

Metadane opisowe publikacji grupowej

Metadane publikacji grupowej mają dwojakie znaczenie. Po pierwsze są to metadane opisujące samą publikację grupową. Po drugie metadane te są dziedziczone przez wszystkie publikacje znajdujące się w opisanej publikacji grupowej. Ma to duże znaczenie w procesie wprowadzania kolejnych obiektów cyfrowych do publikacji grupowej. Jeśli publikacja grupowa będzie opisana metadanymi wspólnymi dla wszystkich obiektów w niej się znajdujących, to redaktorzy nie będą musieli ich wprowadzać dla każdego obiektu wewnątrz publikacji grupowej - mogą skupić się na wprowadzaniu opisu dla specyficznego dla konkretnego obiektu. Przykładowo, mając publikację grupową *Dziennik* możemy wprowadzić do metadanych wartość atrybutu *Wydawca*. Po takiej operacji wszystkie publikacje znajdujące się w publikacji grupowej *Dziennik* będą dziedziczyły tę wartość, a co za tym idzie redaktor nie będzie musiał jej wprowadzać do tych publikacji, które będzie dodawał do publikacji grupowej *Dziennik*.

Metadane opisowe katalogu

Metadane opisowe katalogu mają specyficzne znaczenie ponieważ katalogi widoczne są tylko w aplikacji redaktora i administratora (nie są widoczne dla użytkowników stron internetowych). Jeśli wprowadzimy metadane dla katalogu, to w kreatorze wszystkich elementów tworzonych w tym katalogu, na stronie wprowadzania metadanych opisowych, domyślnie będą wprowadzone metadane przypisane do katalogu. Mechanizm ten pozwala na wyspecyfikowanie domyślnie proponowanego opisu wszystkich elementów tworzonych w danym katalogu. Przykładowo może to być wartość atrybutu *Prawa* jeśli w danym katalogu tworzone są publikacje tylko przez jedną instytucję, która to posiada prawa do wszystkich wprowadzanych w nim obiektów.

Metody wprowadzania metadanych

W systemie dLibra istnieją dwa podstawowe sposoby w jaki redaktorzy mogą wprowadzać metadane opisowe elementów. Ręczne wprowadzanie metadanych jest pierwszym sposobem. Wykonuje się to poprzez wykorzystanie edytora metadanych dostępnego w aplikacji redaktora. W takim przypadku każdą wartość należy wprowadzić samodzielnie przy użyciu klawiatury. Pewnym elementem pomocnym we wprowadzaniu metadanych z klawiatury jest mechanizm podpowiadania wartości w trakcie wprowadzania kolejnych znaków. Edytor opisu bibliograficznego jest szczegółowo opisany w [podręczniku redaktora](#). Innym sposobem wprowadzenia metadanych to ich import z gotowego opisu z zewnętrznego źródła (np. z pliku). Aby zaimportować metadane z zewnętrznego źródła redaktor musi jedynie wskazać odpowiednie źródło (np. plik). Bazując na konfiguracji mechanizmu importu (konfigurację powinien przygotować administrator biblioteki według wskazówek redaktorów) aplikacja wprowadza określone wartości z wskazanego źródła jako wartości określonych atrybutów ze schematu metadanych opisowych biblioteki cyfrowej. Szczegóły związane z importem metadanych z zewnętrznych źródeł można odnaleźć w [podręczniku redaktora](#).